

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р **Иван Лулчев Ченчев** дм, Катедра „Орална хирургия“, ФДМ, МУ – Пловдив, Председател на Научно жури, включен със заповед № Р-1277/ 03.08.2020 г. на Ректора на МУ- Пловдив и Протокол №1 / от 04.08.2020 г.

Относно: Дисертационен труд на тема **„СВРЪХБРОЙНИ ЗЪБИ – ЕПИДЕМИОЛОГИЧНИ, КЛИНИЧНИ И РЕНТГЕНОЛОГИЧНИ ПРОУЧВАНИЯ“** за присъждане на образователната и научна степен **„ДОКТОР“** по докторска програма **„Орална хирургия“**, професионално направление **7.2. Дентална медицина**, област на висше образование **7. Здравеопазване и спорт.**

Автор: Д-р **Радка Борисова Чолакова**, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Орална хирургия“, Факултет Дентална Медицина, Медицински университет - Пловдив.

Научен ръководител: доц. д-р **Деян Здравков Нейчев**, дм

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с чл. 115 (1) от процедурата за придобиване на ОНС „доктор“ в правилника на МУ – Пловдив.

Докторантката е приложила 4 публикации във връзка с резултатите от дисертацията и 4 научни съобщения.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Д-р Радка Чолакова е родена през 1978 година. Средно образование придобива през 1995 г. Висше образование завършва през през 2001 г. във Факултет по дентална медицина, Медицински университет – Пловдив. От 2005 год. след успешно положен конкурс е приета за асистент към катедра „Орална хирургия“ в същия факултет. През 2006 година придобива специалност „Орална хирургия“, а през 2019 година е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Орална хирургия“ на ФДМ-Пловдив.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на разработвания в дисертационния труд проблем е актуална и значима от теоретична и клинична гледна точка. Има добре формулирана цел и задачите са правилно

селектирани и изпълнени при използване на съвременни методи.

4. Познаване на проблема

В дисертационния си труд д-р Радка Чолакова показва теоретични познания по разработваната тема и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Изложението е правилно структурирано. Литературният обзор обхваща проблемите свързани със зъбната аномалия – свръхбройни зъби. Той е представен на 30 страници и онагледен с 1 таблица. Направен е задълбочен преглед на литературата, касаеща ембриологията на ЛЧО, етиологичните хипотези за развитието на свръхбройните зъби, класификацията, клиниката, използваните параклинични подходи при диагностиката им. Разгледани са усложненията, които причинява хипердонтията без прилагане на лечение, както и лечебните подходи прилагани при хипердонтия.

Литературният обзор завършва с анализ и формулиране на нерешените проблеми по темата.

Целта на дисертационния труд, разработен от д-р Чолакова е *„да се проучи честотата и въздействието на свръхбройните зъби върху съзъбието и да се изготви алгоритъм на поведение при хипердонтия“*. Тя е ясно и точно формулирана.

Реализирането на целта е постигнато чрез изпълнението на четири задачи, като втора задача е разделена в 2 подзадачи.

5. Методика на изследването

По първа задача са прегледани 1000 пациенти за период от една календарна година, отговарящи на определени включващи и изключващи критерии. Изследвана е етническата вариабилност на хипердонтията сред изследваните пациенти по етноси, живущи в гр. Пловдив.

Втора задача е разделена на две подзадачи, като д-р Чолакова разглежда влиянието на нелекуваната хипердонтия на пробива на съседните постоянни зъби, както и изследва развитието на съседните зъби, чрез оценка на наличие и степен на дилацерация, резорбция на корена на постоянния зъб, кръвоснабдяване на пулпата, кариес и неговите усложнения. За изпълнение на двете подзадачи са изследвани 106 пациенти с диагностицирани 168 свръхбройни зъби. В първа подзадача се изследва етапа на пробив на съседните на свръхбройния зъби, както и промените в подреждането на зъбите в зъбната дъга. Във втора подзадача се прави оценка за наличието и степента на дилацерация, наличие и вид на резорбция на съседните постоянни зъби, промени в кръвоснабдяването на пулпата, както и възникване на кариес и неговите усложнения на разположените в съседство зъби. Докторантът прилага нова методика за изследване на перфузията на пулпните съдове базирана на доплеровия ефект на лазерното лъчение, която позволява отчитане на

промените, дори при зъбите с незавършено кореново развитие. Методиката позволява значително по-рано да се регистрират промените в кръвотока на съседните зъби. При изследванията за влиянието на СЗ върху съседните зъби са използвани рутинни и съвременни рентгенологични методи.

По трета задача са включени 32 пациенти със СЗ, които са с показания за екстракция. За оценка на влиянието на хирургичната намеса върху съседните на СЗ зъби се изследва степента на развитие на съседните на свръхбройния постоянни зъби. Анализирани са резултатите от периодично провежданата лазер-доплерова флуометрия на съседните на свръхбройния зъби на 15-тия ден, третия и шестия месец. Проведен е контрол на степента на пробив на постоянните съседни зъби 6 месеца след екстракцията на свръхбройния зъб. Описани са и измененията в подреждането на зъбите в зъбната дъга без ортодонтска намеса след хирургичната намеса. Изследва се оперативната намеса чрез регистриране на вида обезболяване, оперативния достъп, разрез, използвани конци, дрениране и контрол на постоперативната болка. Влиянието на екстракцията върху психо-емоционалния статус на пациента става чрез оценката на тревожността с FLACC скалата и самооценката по отношение на болковата чувствителност чрез Wong-Baker faces скала. Анализирани са субективните и обективни усложнения при оперативната намеса.

По четвърта задача е създаден алгоритъм на поведение при наличие на свръхбройни зъби и се определя оптималното време за провеждане на хирургичното лечение. Създаденият алгоритъм уточнява най-подходящия период, през който екстракцията на хипердонта води до най-малко усложнения.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Д-р Чолакова представя правилно структуриран дисертационен труд, съдържащ всички основни елементи.

Дисертационният труд е 141 страници (без приложенията) и съдържа 12 таблици, 34 фигури, 57 диаграми и 37 приложения. Библиографията включва 176 литературни източника.

Собствените проучвания и обсъждане са 66 страници, като резултатите са правилно описани, анализирани и интерпретирани. Въз основа на получените резултати, д-р Чолакова установява, че СЗ са зъбна аномалия, която се среща относително рядко в нашата популация, предимно в смесеното съзъбие, като разпределението ѝ по пол отговаря по честота на европейския етнос. Хипердонтията в най-голям процент засяга предимно горната челюст и засягат предимно мъже. Не се потвърждава травмата и наследствеността като причина за развитието на хипердонтия. Най-голям е относителният дял на ортодонтските изменения, причинени от СЗ в ранна детска възраст. Различната

морфология на СЗ води до определени ортодонтски изменения и задържане на пробива на постоянния зъб, дължащо се на несъответствие между медио-дисталния размер на коронката на зъба и ширината на междукоронковото разстояние на съседните зъби. Възможните усложнения предизвикани от СЗ дават основание да се препоръча лечението на пациентите с хипердонтия да се извършва възможно най-рано след диагностицирането ѝ. Изследванията на пациентите относно тревожността и болката по време на хирургичната манипулация показват, че след предварително разяснение, относно предстоящата интервенция, децата понасят нормално манипулациите и не е необходимо използването на обща анестезия, освен при силно тревожни пациенти.

Дисертационният труд завършва с осем извода, изградени на база на резултати, обсъждане и направен критичен анализ.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертационният труд на д-р Чолакова „Свърхбройни зъби – епидемиологични, клинични и рентгенологични проучвания“ притежава оригинални приноси в денталната практика. Счита се, че дисертацията ще има принос за решаване проблеми, относно хипердонтията и определяне на оптималните срокове за лечението ѝ.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представени са четири публикации, не отразяват достатъчно резултатите и методите използвани в дисертационния труд. От представените научни трудове има две статии представящи клинични случаи и по една литературен обзор и епидемиологично проучване. Липсват научни участия на докторанта показващи резултатите по темата на представеният дисертационен труд.

9. Лично участие на докторанта

Представената дисертация е лично дело на д-р Радка Чолакова. Изследванията са направени от автора, интерпретацията на данните, формулирането на приносите и резултатите са заслуга на докторанта.

10. Автореферат

Авторефератът е изготвен съгласно изискванията на ЗРАСРБ и нормативната уредба на МУ - Пловдив.

11. Критични забележки и препоръки

Основната част от представените научни публикации и участия на докторанта, нямат корелация с резултатите по темата на представеният дисертационен труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд от д-р Радка Чолакова, удовлетворява

минималните изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на МУ - Пловдив.

След направения анализ и критични бележки давам положителна оценка за дисертационния труд на тема „Свърхбройни зъби – епидемиологични, клинични и рентгенологични проучвания“ и ще гласувам с „ДА“ за присъждане научната и образователна степен „ДОКТОР“ по научната специалност „Орална хирургия“ на д-р Радка Борисова Чолакова.

11.08. 2020 г.

Подпис:

(Доц. д-р Иван Ченчев, дм)